



Diarienummer:

# Särskild samman- ställning av miljöbedömningen

Tillhörande:

**Översiktsplan, Mitt Värnamo 2035**

**Tematisk översiktsplan, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)**

Värnamo kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2019-05-29 §111

## 1. Bakgrund

I samband med att en översiktsplan antas ska en särskild sammanställning enligt 6 kap. 16 § miljöbalken upprättas av den beslutande kommunen. Syftet är att sammanfatta hela miljöbedömningen, det vill säga processen från det att arbetet med översiktsplanen startade, till det att den färdiga planen och miljökonsekvensbeskrivningen antas. Den särskilda sammanställningen ska redovisa,

- Hur miljöaspekterna har integrerats i planen
- Hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd har beaktats
- Skälen till att planen har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för övervägande
- Åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför

Den särskilda sammanställningen och översiktsplanen ska göras tillgängliga för dem med vilka samråd skett och de ska även informeras om att planen har antagits och vunnit laga kraft.

## 2. Hur har hållbarhetsaspekterna integrerats i översiktsplanen

Hållbarhetsbegreppet fanns med tidigt i planprocessen som en grundläggande utgångspunkt för arbetet. Kommunens syfte med översiktsplanen är att visa ambition, konkreta mål och ställningstaganden för mark- och vattenanvändningen i kommunen. Visionen för Värnamo kommun lyder ”Värnamo – den mänskliga tillväxtkommunen, 40 000 invånare till 2035”. Visionen kommunicerar mänsklig tillväxt men kommunen vill inte växa på vilket sätt som helst varvid kommunen har beslutat att visionen ska bygga på fyra kriterier: hållbarhet, attraktivitet, trygghet och tillväxt. Redan i visionen som vägleder hela översiktsplanen har hållbarhetsfrågor med andra ord en central plats.

Kommunens vision konkretiseras i översiktsplanen genom fyra fokusområden: Attraktiv kommun, Goda kommunikationer, Utveckla mark- och vattenresurser och Främja hållbar näringslivsutveckling. Under varje fokusområde finns planeringsstrategier som förtydligar vilken utveckling som avses. Här får



Illustration över kommunens vision och de fyra målkriterierna.

hållbarhetsaspekterna en central plats med strategier för: Attraktiv och hållbar bebyggelseutveckling, Mänsklig kommun med plats för alla, Ett balanserat transportsystem, Utveckla stråk och noder, Långsiktig och hållbar teknisk försörjning, Kommun med fokus på förnyelsebar energi och en Klimatanpassad kommun.

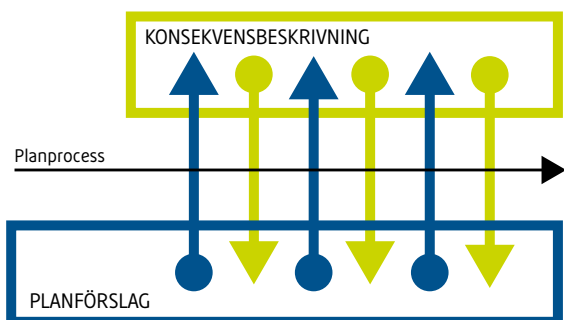


Illustration som visar hur konsekvensbeskrivningen har tagits fram parallellt med planförslaget.

Konsekvensbeskrivningen av planförslaget har genomförts stegvis och skett integrerat och parallellt med översiktsplanarbetet. Slutsatser i bedömningarna har arbetats in och fått påverka arbetet med framtagandet av översiktsplanen. I konsekvensbeskrivningen redogörs för förbättringsförslag och också för vilka som har hörtsammats och införlivats i översiktsplanen. Nedan förekommer två sådana exempel,

- Förbättringsförslaget att kommunen tydligare bör ta ställning för att verka för att de som arbetar i kommunen också kommer ska bo i kommunen i stället för att indirekt verka för en ökad pendling har resulterat i justeringar av planförslaget. Planeringsstrategin Livsarenan Värnamo kommun har kompletterats med ställningstaganden för att kommunen utöver att verka för ökat bostadsbyggande även i samma takt ska verka för näringslivsutveckling och fler arbetsplatser. Likaså finns ställningstagande under planeringsstrategin Kommun med plats för kultur att kommunen ska verka för ett utökat kulturutbud i takt med att befolkningen växer. Det förekommer inte ett uttalat ställningstagande i linje med förslaget men sammantaget redogör planförslaget för att kommunens ambition är att nya invånare både ska bo och verka i kommunen.
- Förbättringsförslaget att översiktsplanen bättre ska motverka utarmning av landsbygden har efter samrådet resulterat i ett kompletterande ställningstagande för ett stråk i kommunen som benämns Landsbygdslinjen. Utmed stråket och i stråkets förlängning över kommungränsen ska kommunen verka för en utveckling av kommunikationer och service. Kommunen ser ställningstagandet som en av flera strategier för att långsiktigt verka för en utveckling av landsbygden. Intentionen är att landsbygdslinjen till viss del ska väga upp eventuella negativa effekter som ställningstagandet kring tätortsbandet skulle kunna innebära.

Konsekvensbeskrivningen uppfyller både plan- och bygglagens krav på tydlighet i redovisningen av planens innebörd och konsekvenser och miljöbalkens krav på innehåll i

en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. 12 § miljöbalken.

Arbetet med konsekvensbeskrivningen påbörjades med en bedömning kring tänkbar miljöpåverkan som planen kunde innebära, och en avgränsning. Avgränsningen ligger på översiktsplanens nivå, vilket innebär att miljöpåverkan och konsekvenser beskrivs på en strukturell och mer övergripande nivå.

Ett samrådsmöte kring avgränsningen av konsekvensbeskrivningen hölls med Länsstyrelsen i Jönköpings län den 23 juni 2015. Under mötet beslutades att miljöbedömningen framförallt bör avgränsas till följande,

- Klimat (klimatanpassning ex. översvämning, skyfall )
- Resurshushållning (ex. jordbruksmark, markanvändning,)
- Biologisk mångfald, (växt- och djurliv)
- Folkhälsa (ex. buller, luftföroreningar markföroreningar)
- Vattenmiljöer/kvalité (LIS-områden)
- Kulturmiljövärden (bebyggelse, fornlämning, landskapsbild)
- Kommunikation (Europabanan)

### 3. Har synpunkter från samråd och utställning beaktats i planarbetet

Förslaget till ny översiktsplan för Värnamo kommun, Mitt Värnamo 2035, har varit ute på samråd under tiden 15 januari - 6 april 2018. Konsekvensbeskrivningen var ute på samråd parallellt med översiktsplanen.

Under samrådet användes olika kanaler för att nå ut till så många som möjligt. På kommunens hemsida, [www.varnamo.se/nyoversiktsplan](http://www.varnamo.se/nyoversiktsplan) har allt underlag och information om möten funnits digitalt. Samrådshandlingen har enligt sändlista skickats ut till organisationer, interna och externa myndigheter, och närliggande kommuner med fler. Samrådsförslaget har funnits utställt i stadshuset och på samtliga av kommunens bibliotek, inklusive biblioteksbusen. Inför samrådet har möten ägt rum i alla kommunens större tätorter och annonsering har skett genom annonser i lokaltidningen, på kommunens sociala mediekkanaler samt på kommunens hemsida.

Bland de mer vanligt förekommande synpunkterna under samrådet och som har resulterat i stora revideringar är



Bild som visar framsidan av Samrådsredogörelsen



Bild som visar framsidan av det Särskilda utlåtandet.

synpunkten att planförslagets omfattning är för stor. Alla svarande grupper anser att det föreligger ett behov av att reducera omfattningen och antalet ställningstaganden.

Med anledning av ovanstående och i syfte att öka läsbarheten av översiktsplanen men även för att underlätta den vidare processen med rullande översiktsplanering har planeringsstrategin för LIS (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) och tillhörande LIS-områden efter samrådet omvandlats till ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Kvar i den kommunövergripande översiktsplanen återfinns en uppräkningslista över vilka områden som omfattas av LIS samt kommunala ställningstaganden för utpekande av LIS-områden. Konsekvensbeskrivningen kompletterades även med ett särskilt avsnitt för den tematiska översiktsplanen.

Värnamo kommuns förslag till ny kommunövergripande översiktsplan, Mitt Värnamo 2035, samt den till planen hörande tematiska översiktsplanen Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS), har under perioden 16 november 2018 till den 25 januari 2019 varit utställda för granskning. Fysiska utställningar av planerna och handlingar kopplade till dem har funnits på samma platser som under samrådet. Utöver de fysiska utställningarna har planen funnit tillgänglig på kommunens hemsida, [www.varnmo.se/nyoversiktsplan](http://www.varnmo.se/nyoversiktsplan).

Utställningen har annonserats i lokaltidningen och på kommunens sociala mediekkanaler genom en annonskampanj i syfte att uppmärksamma om möjligheten att lämna synpunkter på förslaget. Utställningen har även annonserats via kommunens sociala mediekkanaler. Under slutskedet av utställningsperioden har ansvariga tjänstemän bjudit in allmänhet, politiker och tjänstemän till två tillfällen i Stadshuset för frågestund kring förslaget till ny översiktsplan.

Samrådet och utställningen har dokumenterats i de av plan- och bygglagen styrda handlingarna Samrådsredogörelsen och Särskilt utlåtande. Hur synpunkter som inkommit under dessa perioder har beaktats finns redovisat här. Vid intresse av mer omfattande beskrivning hänvisar kommunen därav till dessa dokument.

#### 4. Skälen till att planen har antagits istället för det alternativ som varit föremål för övervägande

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla minst ett alternativ till huvudalternativet som i detta fall är planförslaget. Det enda alternativ som tas upp i miljökonsekvensbeskrivningen är det så kallade nollalternativet. Nollalternativet ska spegla en trolig utveckling om en ny översiktsplan inte tas fram, antas eller genomförs. Om inte en ny översiktsplan tas fram kommer den gamla planen från 2002 att fortsätta att gälla. Eftersom översiktsplanen är så gammal och innehållet bland annat inte svarar upp mot tillväxtmål och dagens syn på bebyggelseutveckling är nollalternativet inget rimligt och realistiskt alternativ. Det kan dock användas som ett jämförelsealternativ till huvudalternativet. Hur översiktsplanen kan bidra till en hållbar utveckling har bland annat utvärderats med hjälp av ett värderosdiagram, med en värderos för var och ett av de fyra fokusområdena.

Värderosen är ett utvärderingsverktyg som ursprungligen är framtaget för att illustrera hållbar utveckling. Värderosen gör det möjligt att jämföra olika planförslag och synliggöra var i planförslaget styrkor och svagheter ligger i förhållande till olika alternativ.

Värderosen kan vara en del i en metod för att beskriva en nulägesituation med flera olika faktorer och en metod för att jämföra olika utfall med varandra. Värderosen ger en kortfattad och översiktlig värdering av ett utfall och måste därför kompletteras med annan information.

I översiktsplanen pekar värderosens axlar på i vilken grad fokusområdet uppfyller de kriterier, mål med mera som anses ha störst betydelse för de fyra fokusområdena. Den redogör också för förhållandet till den nu gällande översiktsplanen, nollalternativet. Detta görs i syfte att synliggöra graden av måluppfyllelse för varje enskild axel i förhållande

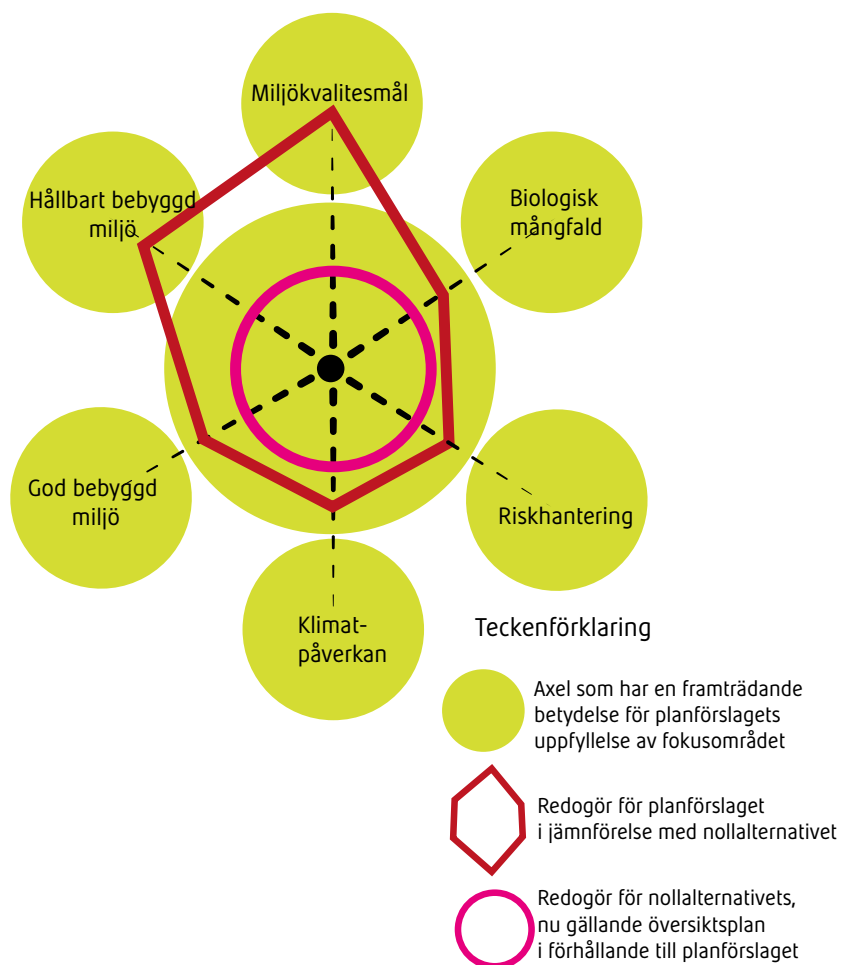


Illustration som visar hur värderosen för översiktsplanen är uppbyggd.

till nollalternativet, men även för att illustrera hur väl planförslaget uppfylls för varje fokusområde som helhet. Värderosen beskriver hur hållbara de två olika alternativen är. Cirkelns mitt representerar värsta tänkbara, medan cirkelns ytterkant representerar bästa tänkbara.

De fyra värderosorna visar att översiktsplanen, Mitt Värnamo 2035 i en rad olika aspekter har större möjligheter att uppnå en hållbar utveckling. Framförallt ger Mitt Värnamo 2035 en tydligare vägledning för en hållbar bebyggelseutveckling. Planen tar ställning för förtätning och att bebyggelsen samlas till stråk och befintlig bebyggelse. Planen har även bättre förutsättningar att uppnå miljö kvalitetsnormerna avseende vattenförekomster inom kommunen, landsbygdsutveckling, minskad klimatpåverkan och klimatanpassning. Översiktsplanen har dock frågor som kommunen behöver arbeta vidare med i arbetet för en hållbar utveckling.

Översiktsplanens huvudprincip är att förtäta i kollektivtrafiknära lägen och bedöms därmed som fördelaktig med hänseende på klimatpåverkan på grund av ett minskat bilberoende. Grönstruktur i tätorterna kan i stort bevaras då förtätning framför allt bör ske i redan exploaterade områden. I en tät miljö, som översiktsplanen förespråkar, finns dock risk att närnatur med viktiga ekosystemtjänster tas i anspråk. För att uppnå hållbarhet ur detta perspektiv är det viktigt att planera utifrån ett klimatanpassnings- samt dagvattenhanteringsperspektiv.

Utifrån den sociala dimensionen av hållbarhet bedöms översiktsplansförslaget vara mest fördelaktigt, framförallt beroende på att planen skapar förutsättningar för korta avstånd mellan arbete, bostad och service som främjar gång och cykel, funktionsblandade och trygga utemiljöer samt förutsättningar för en tillgänglig och levande landsbygd.

Utifrån den ekonomiska dimensionen av hållbarhet bedöms översiktsplansförslaget vara det mest fördelaktiga alternativet. Förutsättningar skapas för en positiv befolkningsutveckling genom att exempelvis möjliggöra för en variation av attraktiva bostadsmöjligheter i lägen nära kollektivtrafik, service och natur. Planen skapar även förutsättningar för ett diversifierat näringsliv med plats för olika former av arbetsplatser och en större arbetsmarknadsregion i och med att kollektivtrafiken utvecklas. Dessa möjligheter kommer bidra till att locka nya företag till kommunen.

Förutsatt att de frågor som i översiktsplanen och i konsekvensbeskrivningen pekas ut som viktiga och implementeras i efterföljande planering skapar översiktsplanen goda förutsättningar att bidra till en hållbar utveckling.

## 5. Åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning

Enligt lagstiftning, 6 kap 12 § miljöbalken, ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för ”de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför”. Uppföljningen har stor betydelse för syftet med miljökonsekvensbeskrivningar och för att det långsiktiga målet om en hållbar utveckling ska uppfyllas. Viktigt att notera är att både den förutsedda och den oförutsedda miljöpåverkan ska följas upp.

Den uppföljning som lagstiftningen kräver bör ske i samband med att kommunen tar ställning till planens aktualitet. Som underlag för aktualitetsprövningen bör tillståndet i miljön och hälsoläget hos befolkningen mätas och utvärderas i syfte att kunna redogöra för i vilken grad översiktsplanens ställningstaganden för miljö och hälsa får genomslag i kommunens planering och beslutsfattande.

Uppföljning av översiktsplanens påverkan på människa och miljö kan också indirekt följas upp genom det efterföljande arbetet i kommunen, med bland annat detaljplaner, andra planer, tillstånd och lov.

Inom den översiktliga planeringen har Värnamo kommun för ambition att löpande med fördjupningar av geografiskt avgränsade områden följa upp och genomföra den kommunövergripande översiktsplanens intentioner. I arbetet med att ta fram översiktsplanen har Värnamo kommun även identifierat behovet av ytterligare utredningar och planeringsinsatser. Detta gäller utredningar som t.ex. bullerkartering och Plan för naturmiljön.

I samband med att översiktsplanen aktualiseras ska en strategi tas fram som visar i vilka delar som planens ska genomföras. Strategin redogör för vilka projekt, åtgärder, utredningar och fördjupningar som kommunen har för ambition att genomföra



under mandatperioden. Genomförandestrategin kommer vara ett av kommunens prioriteringsunderlag för beslut om resursfördelning och fungera som ett verktyg för att planen intentioner genomförs.

## 6. Information om att översiktsplanen antagits

Enligt 6 kap. 16 § miljöbalken ska den särskilda sammanställningen och översiktsplanen göras tillgängliga för dem som deltagit i samrådet. Värnamo kommun har tillgängliggjort översiktsplanen och informerat om antagandet genom att lägga ut den antagna planen på kommunens hemsida. Den särskilda sammanställningen kommer också att läggas ut på kommunens hemsida och annonseras i lokaltidningen. Protokollet från kommunfullmäktige om planens antagande har anslagits på kommunens digitala anslagstavla. Myndigheter kommer att informeras genom e-post om att översiktsplanen har antagits och vunnit laga kraft.